

kest gaar det ud over de fattige, thi Prisen pr. Kvadratmeter Gulvflade er højere jo mindre Lejligheden er.

80 Mill. Kr. giver den københavnske Befolkning aarligt i Husleje, og naar der for Tiden lægges yderligere 20 Mill. Kr. mere paa Huslejen, saa er det for at Grunden kan forrentes. Alt mens Menneskerne ikke kommer til at bo bedre.

Der er da endogsaa i den senere Tid paa Grund af Standsning af Byggeriet og den forhøjede Leje sket en Tilbagevenden til Mellem- og Baghuslejlighederne. Og Op-skrutningen af Lejen foregaar saa meget lettere, som København er blevet Landets store Forsørgelseskommune, hvorved Befolkningens Vækst er tiltaget stærkt. Understøttelsen virker saaledes som en Huslejestigningshjælp.

Men hvorledes komme bort fra disse meningsløse Tilstande?

Et Skridt i den rigtige Retning er gjort ved de Principper, der er fulgt ved Anlæggelsen af den engelske Haveby.

1898 købte Englænderen Ebeneser Howard 1300 Tdr. Land. Den egentlige Haveby skulde udgøre $\frac{1}{6}$ og $\frac{5}{6}$ skulde anvendes til Landbrug. Endvidere bestemtes, at der aarlig til Kommunen skulde indbetales en Værdistigningsskat, d. v. s. en Afgift af den forøgede Værdi, som alle Byens Indbyggere tilsammen efterhaanden giver Jorden, en Afgift, som jo ellers i Form af højere Husleje maa indbetales til de private Grundejere. At de Skatter som ellers maa betales til Kommunen og til Grundejerne saaledes bliver mindre er en Selvfølge, samtidig med at Beboerne bor langt friere og sundere.

Og hvor smukt saadanne Familier kan bo for 24 Kr. om Maaneden, derom blev man belært ved de Lysbilleder, som vistes af disse Havebyer. Hvad der især er meget tiltalende ved Indretningen af selve Huse, er den Omsorg, der er draget for Husmoderen. Hendes Virkefelt, Køkkenet, er det største og bedste Rum i Huset, praktisk og smukt indrettet. Endvidere er der 3 Sovværelser, Badekar i Skab, ligesom alle tunge Møbler er erstattet af Vægrum.

Ebeneser Howards Haveby har nu 2000 Huse og 10,000 Indbyggere. Indbyggerantallet i saadanne Havebyer maa ikke overstige 30,000.

Bevægelsen har taget Fart, og paa 20 Steder i England arbejdes der nu paa Oprettelsen af Havebyer, ligesom andre Steder i Udlandet, ved Dresden og Strassburg.

Hampstead ved London er en saakaldt Haveforstad, og her er naaet noget meget smukt i Sammenligning med vore frygtelige Nørre- og Vesterbro-Kvarterer.

Men at endnu bedre Resultater kan naas fremgaar af de Forhold, som har udviklet sig i den canadiske By Vancouver. Der har 72 pCt. af Arbejderne deres egne pæne, selvstændige Hjem. Her betales nemlig en aarlig Grundværdiskat, d. v. s. en aarlig Afgift af Grundens samlede Værdi ikke blot af dens Værdistigning, saaledes at denne samfundskabte Grundværdi bruges til Dækning af de offentlige Udgifter, Veje, Skoler, Biblioteker o. s. v. i Stedet for som ellers er Tilfældet gennem Huslejen at udbetales til private Grundejere, hvis Adkomst til denne Grundværdi er betinget af en Uret, som vore Samfund slæber paa fra gammel Tid. Samtidig er Skatter paa Bygninger ganske bortskaffede. At dette betyder mindre Husleje og bedre Boliger er klart. Men desuden har Grundejerne ikke Interesse af at holde Byggegrunde paa Spekulation, da Profitten ikke kommer Grundejerne selv til Gode men derimod det offentlige. Byggevirksomheden hindres ikke, og Bygherren bliver interesseret i at bygge saa godt som muligt, da Bygningsskatterne er bortfaldne, og da han kun ved at byde saa gode Boliger som muligt kan forøge sin personlige Arbejdsløn.

Her og kun her gaar Vejen frem til sundere og smukkere Boliger for den store Mængde.

Og ved Hjælp af en saadan Grundværdiskat vindes der i dette Tilfælde tillige, at Fortjenesten og dermed Købeevnen hos en Mængde Mennesker bliver større, idet Byggevirksomhederne tiltager. Men det vil jo sige øget Virksomhed ogsaa i alle andre Fag, og dermed større Betalingssevne til gode Boliger. Et heldbringende Kredsløb er kommen i Gang. Og Boligspørgsmaalet er kun een Side af det alt omfattende Jordspørgsmaal.

Ingen Kvinde, der interesserer sig for sociale Forhold, kan undgaa at sætte sig ind i Jordspørgsmaalet.

Spørgsmaalet om, hvorvidt Samfundet som hidtil skal vedblive at prisgive sin Ejendomsret til den samfundsskabte Jordværdi, eller om Samfundet endelig skal kræve sin Ret og inddrage de Jordværdier, som tilkommer det, samtidig med at alle de enkelte Samfundsmedlemmer kan faa Lov at beholde, hvad der tilkommer dem, idet de fritages for alle de nuværende trykkende Skatter, det er det Hovedspørgsmaal, der